

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 5) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 5) 2021

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Lywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 5) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 5) 2021.

Mark Drakeford
Y Prif Weinidog

12 Mawrth 2021

1. Disgrifiad

Mae'r Rheoliadau hyn yn diwygio Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 5) (Cymru) 2020 ("y prif Reoliadau").

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Gwneir y Rheoliadau hyn o dan y weithdrefn frys a amlinellir yn adran 45R o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984 (p. 22) ("Deddf 1984"). Caiff y Rheoliadau eu gwneud heb fod drafft wedi'i osod gerbron y Senedd a'i gymeradwyo ganddi. Mae Gweinidogion Cymru o'r farn, oherwydd brys, ei bod yn angenrheidiol gwneud y Rheoliadau heb i drafft gael ei osod a'i gymeradwyo fel y gellir gweithredu mesurau iechyd y cyhoedd er mwyn ymateb yn gyflym i'r bygythiad a berir i iechyd pobl gan y coronafeirws. Mae Gweinidogion Cymru o'r farn bod y cyfyngiadau a'r gofynion sydd wedi'u nodi yn y prif Reoliadau, fel y'u diwygir gan y Rheoliadau hyn, yn angenrheidiol ac yn gymesur fel ymateb iechyd y cyhoedd i'r bygythiad presennol a berir gan y coronafeirws.

Y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol

Er bod y prif Reoliadau, fel y'u diwygir gan y Rheoliadau hyn, yn cyffwrdd â hawliau unigol o dan Ddeddf Hawliau Dynol 1998 a'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol, mae'r Llywodraeth o'r farn bod modd eu cyfiawnhau er mwyn atal lledaenu clefydau heintus a/neu fod hawl i wneud yr ymyriad ar y sail ei fod yn ceisio cyflawni nod dilys, sef diogelu iechyd y cyhoedd. Mae'r Llywodraeth o'r farn hefyd eu bod yn gymesur.

Mae Erthygl 5 (yr hawl i ryddid), Erthygl 8 (yr hawl i barch at fywyd preifat a theuluol), Erthygl 9 (rhyddid meddwl, cydwybod a chrefydd), Erthygl 11 (rhyddid i ymgynnull a chymdeithasu) ac Erthygl 1 o'r Protocol Cyntaf (diogelu eiddo) yn cael eu cyffwrdd gan y prif Reoliadau.

Mae pob un o'r rhain yn hawl amodol, sy'n caniatáu i Weinidogion Cymru ymyrryd ag arfer yr hawliau os oes angen gwneud hynny mewn cymdeithas ddemocrataidd er budd diogelwch y cyhoedd neu er mwyn diogelu iechyd. Rhaid cyfiawnhau'r holl gyfyngiadau a gofynion o'r fath ar y sail mai eu bwriad yw cyflawni nod cyfreithlon, sef diogelu iechyd y cyhoedd a'u bod yn gymesur. Hefyd, mae angen cydbwysu unrhyw ymyrraeth â'r hawliau hyn â rhwymedigaethau cadarnhaol y Wladwriaeth o dan Erthygl 2 (yr hawl i fywyd). Mae addasu'r cyfyngiadau a'r gofynion o dan y prif Reoliadau drwy'r Rheoliadau hyn yn ymateb cymesur i ledaeniad y coronafeirws. Mae'n cydbwysu'r angen i gynnal ymateb priodol i'r bygythiad a berir gan y coronafeirws yn erbyn hawliau unigolion a busnesau, mewn modd sy'n parhau'n gymesur â'r angen i leihau cyfradd trosglwyddo'r coronafeirws, gan ystyried y dystiolaeth wyddonol.

Mae'r Rheoliadau diwygio hyn yn lleihau ymyrraeth y cyfyngiadau a'r gofynion o dan y prif Reoliadau â'r hawliau unigol hynny.

3. Y cefndir deddfwriaethol

Mae Deddf 1984, a rheoliadau a wneir oddi tani, yn darparu fframwaith deddfwriaethol ar gyfer diogelu iechyd yng Nghymru a Lloegr. Mae'r Rheoliadau hyn yn cael eu gwneud o dan adrannau 45C(1) a (3)(c), 45F(2) a 45P(2) o Ddeddf 1984. Caiff rhagor o wybodaeth am y pwerau hyn eu hamlinellu yn y Memorandwm Esboniadol i'r prif Reoliadau.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Mae'r Rheoliadau hyn yn cael eu gwneud mewn ymateb i'r bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd a berir gan nifer achosion a lledaeniad y coronafeirws syndrom anadlol aciwt difrifol 2 (SARS-CoV-2) sy'n achosi'r clefyd a elwir yn COVID-19.

Roedd y prif Reoliadau a wnaed ar 18 Rhagfyr 2020 yn amlinellu cyfyngiadau a gofynion a fydd yn berthnasol i bedair gwahanol Lefel Rhybudd a chaiff y Lefelau Rhybudd eu hamlinellu yn y fersiwn fwyaf diweddar o'r [Cynllun Rheoli Coronafeirws](#). Mae Cymru wedi bod o dan Lefel Rhybudd 4 ers dechrau'r dydd ar 20 Rhagfyr 2020.

Adolygwyd y prif Reoliadau ar 11 Mawrth 2021, yn unol â rheoliad 2(b) o'r Rheoliadau hynny, a chytunodd Gweinidogion Cymru y dylai Cymru barhau yn Lefel Rhybudd 4. Fodd bynnag, gwneir diwygiadau ac addasiadau dros dro yn awr i gyfyngiadau a gofynion Lefel Rhybudd 4 y prif Reoliadau, ac mae dyddiad dod i ben yr addasiadau dros dro presennol ym mharagraff 2 o Atodlen 5 i'r prif Reoliadau yn cael ei ddiwygio fel eu bod hwy, a'r addasiadau newydd a nodir isod, yn parhau i fod yn gymwys tan ddiwedd y dydd ar 26 Mawrth 2021.

Daw'r newidiadau canlynol i rym ar 13 Mawrth 2021:

- cyfyngiadau 'aros gartref' yn cael eu disodli gan reolau 'aros yn lleol'

Ar hyn o bryd, ar Lefel Rhybudd 4, mae Cymru gyfan yn destun cyfyngiadau 'aros gartref'. Caiff y cyfyngiad hwn ei addasu dros dro, a bydd ei effaith yn golygu y bydd pobl yn cael eu gwahardd rhag gadael yr ardal sy'n lleol i'r man lle maent yn byw, heb esgus rhesymol.

- caniatáu i hyd at bedwar o bobl o ddwy aelwyd wahanol gyfarfod y tu allan, gan gynnwys drwy hynny mewn gerddi a mannau awyr agored preifat

Ar hyn o bryd, ar Lefel Rhybudd 4, mae'r prif Reoliadau yn caniatáu i grwpiau o hyd at bedwar o bobl o ddwy aelwyd wahanol ymarfer corff gyda'i gilydd yn yr awyr agored (er bod yn rhaid i'r ymarfer barhau i ddechrau a gorffen o'r man lle mae'r bobl yn byw). Gall grŵp o'r fath gynnwys unrhyw blant o dan 11 oed o'r aelwydydd hynny.

Mae hyn bellach yn cael ei addasu dros dro er mwyn caniatáu i grwpiau o hyd at bedwar o bobl o ddwy aelwyd wahanol gyfarfod yn yr awyr agored, a fyddai'n

cynnwys gerddi preifat a mannau awyr agored eraill, am unrhyw reswm. Gall grŵp o'r fath gynnwys unrhyw blant o dan 11 oed o'r aelwydydd hynny heb fod hynny'n cyfrif tuag at yr uchafswm o bedwar o bobl.

Gwneir darpariaeth benodol i ddarparu na chaiff pobl ymgynnull at ddibenion darbwyllo person i bleidleisio neu i beidio â phleidleisio mewn modd penodol mewn etholiad (er enghraifft, canfasio), oni bai bod y person yn cymryd rhan mewn darllediad heb gynulleidfa.

- caniatáu i gyfleusterau chwaraeon ac ymarfer corff yn yr awyr agored ailagor

Yn Lefel Rhybudd 4, mae'n ofynnol i gyfleusterau chwaraeon ac ymarfer corff awyr agored (fel cyrtiau tennis, lawntiau bowlio, cyrsiau golff, campfeydd awyr agored) aros ar gau. Mae hyn bellach yn cael ei addasu dros dro er mwyn caniatáu i'r cyfleusterau hyn agor.

- cynnwys ymweliadau â phreswylwyr cartrefi gofal (oedolion a phlant) fel esgus rhesymol dros ymgynnull o dan do gyda rhywun y tu allan i aelwyd neu aelwyd estynedig unigolyn

Ar hyn o bryd, ar Lefel Rhybudd 4 nid yw'r prif Reoliadau yn darparu'n benodol ar gyfer ymweliadau rhwng aelodau o wahanol aelwydydd fel esgus rhesymol i ymgynnull. Mae hyn bellach yn cael ei addasu dros dro i ehangu'r esgusodion rhesymol y gall person deithio neu ymgynnull o dan do ar eu cyfer i gynnwys ymweliadau â ffrindiau neu berthnasau mewn cartrefi gofal, ar yr amod eu bod yn cael caniatâd y person sy'n gyfrifol am y cartref gofal.

- dileu'r angen i Weinidogion awdurdodi digwyddiadau chwaraeon elït unigol yn benodol

Ar Lefel Rhybudd 3 a 4, mae'r prif Reoliadau yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion awdurdodi digwyddiadau chwaraeon elït unigol er mwyn eu galluogi i ddigwydd. Mae hyn bellach yn cael ei addasu dros dro ar gyfer Lefel Rhybudd 4 a'i ddiwygio'n barhaol yn Lefel Rhybudd 3 i ddileu'r gofyniad am awdurdodiad o'r fath, ar yr amod mai'r unig bobl sy'n bresennol yn y digwyddiad yw athletwyr elït a phobl sy'n gweithio yn y digwyddiad, neu'n darparu gwasanaethau gwirfoddol ynddo.

- caniatáu defnyddio theatrau ac adeiladau eraill at ddibenion ymarferion, p'un a ydynt yn gysylltiedig â darllediad ai peidio

Mae'r prif Reoliadau yn caniatáu i safleoedd sydd fel arall ar gau gael eu defnyddio at ddibenion darlledu neu ymarfer ar gyfer darllediad o'r fath yn unig. Mae hyn bellach yn cael ei addasu dros dro yn Lefel Rhybudd 4 a'i ddiwygio'n barhaol yn y Lefelau Rhybudd eraill i ganiatáu i unrhyw ymarferion ddigwydd mewn safleoedd, nid dim ond ymarferion at ddibenion darllediad o'r fath.

- “swigod cefnogaeth” ym mhob Lefel Rhybudd i gynnwys “aelwyd ag 1 neu ragor o blant a dim oedolion”

Ar hyn o bryd, ar Lefel Rhybudd 4, gall aelwydydd un oedolyn (a ddiffinnir yn rheoliad 57(1) (u) o'r prif Reoliadau) ac aelwyd ag 1 neu ragor o blant a dim oedolion ffurfio aelwyd estynedig gydag aelwyd arall. Fodd bynnag, nid oes darpariaeth gyfatebol ar gyfer plant (er enghraifft y rhai 16 neu 17 oed) sy'n byw ar eu pennau eu hunain neu ar aelwyd gydag eraill o'r un oedran heb oedolyn ar Lefelau Rhybudd 1, 2 a 3. Roedd hwn yn fwlch anfwriadol yn y ddarpariaeth ac roedd yn golygu na fyddai unigolion o'r fath yn cael yr un mynediad at gymorth ag y byddai oedolion yn ei gael. Mae Lefelau Rhybudd 1, 2 a 3 bellach wedi'u diwygio i ganiatáu i aelwydydd o'r fath ffurfio aelwyd estynedig.

Daw'r newidiadau canlynol i rym ddechrau 15 Mawrth 2021:

- dileu'r cyfyngiadau sy'n darparu ar gyfer cau safleoedd ysgolion;

Yn Lefel Rhybudd 4, mae holl safleoedd ysgolion a cholegau ar gau i'r rhan fwyaf o blant a phobl ifanc, ar wahân i blant gweithwyr hanfodol neu blant sy'n agored i niwed. O 20 Chwefror 2021 mae dysgu wyneb yn wyneb ar gyfer plant y cyfnod sylfaen (y rhai rhwng tair a saith oed) wedi'i ganiatáu, ynghyd â galluogi rhai dysgwyr hŷn ar gyrsiau galwedigaethol i fynychu'r coleg.

Mae'r holl gyfyngiadau mewn perthynas â safleoedd ysgolion ac addysg yn cael eu codi yn awr.

- darparu i siopau trin gwallt a siopau barbwyr agor

Ar Lefel Rhybudd 4, mae'r prif Reoliadau yn ei gwneud yn ofynnol i salonau gwallt a siopau barbwyr gau. Mae hyn bellach yn cael ei addasu dros dro i ganiatáu i siopau barbwyr a salonau gwallt ailagor at ddibenion torri, steilio a lliwio gwallt, drwy apwyntiad yn unig

Daw'r diwygiad canlynol i rym ddechrau 22 Mawrth 2021.

- darparu i archfarchnadoedd a manwerthwyr cymysg werthu eitemau nad ydynt yn hanfodol a chaniatáu i ganolfannau garddio a meithrinfeydd planhigion ailagor

Ar Lefel Rhybudd 4, mae'r prif Reoliad yn caniatáu i archfarchnadoedd a manwerthwyr cymysg barhau ar agor i werthu eitemau hanfodol yn unig. Mae hyn yn cael ei addasu i ganiatáu i archfarchnadoedd a manwerthwyr cymysg sydd ar agor ar hyn o bryd (ac sy'n gwerthu'n bennaf y nwyddau y caniateir eu gwerthu ar hyn o bryd o dan Lefel Rhybudd 4) werthu unrhyw eitemau eraill. Bydd yr addasiadau dros dro hefyd yn caniatáu i ganolfannau garddio a meithrinfeydd planhigion ailagor.

Mae'r Rheoliadau hefyd yn estyn dyddiad dod i ben presennol y prif Reoliadau a Rheoliadau Diogelu Iechyd (Coronafeirws, Swyddogaethau Awdurdodau Lleol

etc.) (Cymru) 2020 i 28 Mai 2021, ac yn gwneud addasiad dros dro i'r Rheoliadau hynny o ganlyniad i'r addasiadau i'r prif Reoliadau.

5. Ymgynghori

O ystyried y bygythiad difrifol ac uniongyrchol sy'n deillio o'r coronafeirws a'r angen am ymateb iechyd cyhoeddus brys, nid oes ymgynghoriad cyhoeddus wedi'i gynnal mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn.

6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol ac asesiadau effaith eraill

Nid oes asesiad effaith rheoleiddiol wedi'i lunio mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn oherwydd bod angen eu rhoi ar waith ar fyrder i fynd i'r afael â'r bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd.